

СТАНОВИЩЕ

за нуждите на конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8 Икономика

Изготвено от: доц. д-р Елеонора Петрова Станчева-Годорова, Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, катедра „Финанси и счетоводство“

Нормативно основание: Заповед РД 38-94 / 07.02.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ и Решение на научно жури за определяне на рецензенти (т. 3 от Протокол № 01/18.02.2022 г.)

1. Общо представяне на конкурса и кандидатите

Становището е изготвено в рамките на конкурс за доцент по професионално направление 3.8 Икономика (Корпоративни финанси и поведенчески финанси – на български, немски и английски език), обявен в ДВ, бр.103 от 10.12.2021 г. за нуждите на Стопанския факултет на Софийския университет. Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Божидар Недев. Д-р Божидар Недев е представил пълен набор от изискваните документи по чл. 107, ал. 1 от ПУРПНСЗАДСУ, като документацията е прегледна и коректна. Представената справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика показва, че кандидатът отговаря на изискването за минимално изискуемият брой точки за заемане на академична длъжност „доцент“. При праг от 400 т., д-р Божидар Недев показва доказателства за събрани 417.5 т.

Профилът на кандидата е подходящ за нуждите на настоящия конкурс. Божидар Недев е бакалавър по Стопанско управление и магистър по Икономка от Софийския университет, където и защитава докторска дисертация на тема „Анализ на ефекта на

инерцията на Българската фондова борса АД в периода 2004 – 2017 от гледна точка на поведенческите финанси“ в направление 3.8 Икономка през 2019 г. Той умело съчетава преподавателската и изследователската си работа с други дейности, допринасящи за развитието и добрия имидж на Стопанския факултет. Прави впечатление силната му ангажираност и участие в различни инициативи, имащи за цел подпомагане на студентите на факултета. Той е технически секретар на Кариерния център на факултета и заместник-председател на Сдружението на завършилите Стопанския факултет от месец март, 2021 г.

2. Обща характеристика на научната дейност и научните приноси на кандидата

Д-р Божидар Недев, в рамките на научната си кариера досега, има 30 публикации. За участие в настоящия конкурс са представени 14 от тях, включително две монографии, 10 статии, седем от които в съавторство и две студии. Четири от статиите в съавторство са индексирани в Scopus. Научните публикации на кандидата са в областта на корпоративните и поведенческите финанси, в т.ч. управлението на инвестициите, капиталовите пазари, поведението на инвеститорите и емпиричните финанси.

Централно място сред представените за конкурса публикации заемат двете самостоятелни монографии на кандидата – „Ефектът на инерцията на Българската фондова борса АД: анализ от гледна точка на поведенческите финанси“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, Стопански факултет (ISBN:978-954-9399-57- 8), която е на база на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ и „Поведенчески изследвания на международни капиталови пазари“, издателство Ес Принт ООД (ISBN:978-619-7121-43-8).

Предмет на изследване в първата монография е възвръщаемостта на търгуваните на БФБ АД към 31 юли 2017 г. капиталови инструменти, като извадката обхваща периода от януари 2000 г. до края на юли 2017 г. Основната цел на труда е да се представи актуалната картина по отношение на ефекта на инерцията на анализирания Българска фондова борса АД – София (БФБ АД). За преодоляването на проблема с липсващите исторически цени на разглежданите капиталови инструменти е приложена интерполация чрез естествени кубични сплайн-функции, на която се дължат голяма част от приносите в разработката. Като основен принос с практико-приложен характер може да посочим

изследваната възможност за предвиждане на възвращаемостта на капиталовите инструменти на БФБ АД като граничен пазар в рамките на идните до 12 месеца въз основа на представянето им през предходните до 12 месеца (ефекта на инерцията). Тестването на ефекта на инерцията на БФБ АД е извършено въз основа на целия изследван период (януари 2004 – юли 2017 г.), както и в рамките на отделни под-периоди, отчитащи измененията в икономическата обстановка в страната и тяхното въздействие върху българския капиталов пазар. Оценена е и доходността на т.нар. опростена стратегия на инерцията спрямо традиционната стратегия.

Обект на изследване във втората монография са капиталовите пазари на фондовата борса в Ню Йорк, Американската фондова борса, фондовата борса в Шанхай, както и на Българската фондова борса АД. Предмет на изследване е възвращаемостта на търгуваните на всеки един от четирите капиталови пазара акции. Периодът на извадката за трите чуждестранни борсови пазара обхваща годините между 1990 и 2018 г., докато за БФБ АД – от януари 2004 до юли 2017 г. Наличието на липсващи данни на американския и китайския капиталов пазар се преодолява чрез прилагане на метода на „най-близкия съсед“, който се използва често на финансовите пазари с висока ликвидност. По отношение на БФБ АД се използва интерполация чрез естествени кубични сплайн-функции поради спецификите на пазара. Един от основните приноси на труда е очертаването на спецификите на основополагащите теоретични концепции в науката за поведенческите финанси от позицията на поведенческата теория на портфейла, поведенческия модел за оценка на активите, хипотезата за адаптивните пазари, както и основните разновидности на пазарните аномалии. Тествана е възможността за краткосрочна предсказуемост на възвращаемостта (ефектът на инерцията) на американския и китайския капиталов пазар посредством изследване на опростената стратегия на инерцията в периода от юли 1997 до декември 2018 г. Изведени са някои характеристики на функционирането на аномалията с течение на времето в сравнителен план. Тествано е наличието на ефекта на противоположността на БФБ АД (между януари 2004 и юли 2017 г.), включително и чрез изследването на под-периоди, които вземат предвид развитието на процесите на българския капиталов пазар.

Научните приноси на д-р Недев в другите негови публикации, вкл. тези, които са в съавторство, могат да бъдат обобщени, както следва:

Приноси с теоретичен характер:

- 1) Въз основа на систематизиран литературен анализ е проследен българският опит по отношение на извършването на поведенчески финансови изследвания на българския капиталов пазар на БФБ АД.
- 2) Разработен е систематизиран литературен обзор по отношение на развитието на алгоритмичната и високочестотната търговия на финансовите пазари в международен план от гледна точка на нейното разпространение, видовете алгоритми, правните фактори и транзакционните разходи.
- 3) В съавторство са открити възможностите, които трансформацията с „вълнички“ предлага като сравнително нов метод за извършване на времево-честотен анализ на даден времеви ред пред останалите алтернативи.
- 4) Въз основа на систематизиран литературен обзор е проследено възникването на поведенческата финансова мисъл в исторически план. Открит е генезисът на формирането на науката за поведенческата икономика и финанси от XVII до XX век.

Приноси с практико-приложен характер:

- 1) Анализирани са възможните поведенчески причини за възникването на ефекта на инерцията на БФБ АД в периода между януари 2004 и декември 2007 г. посредством прилагането на шестизмерния модел на културите на Geert Hofstede за България.
- 2) В съавторство е разработен анализ на менталното здраве от гледна точка на географското разположение при населението над 50-годишна възраст в 12 европейски държави включително България въз основа на данните от седмата вълна на проекта SHARE (Survey of Health, Ageing, and Retirement). Въз основа на факторен анализ са изведени две латентни променливи, които са показателни за липсата или наличието на депресия.
- 3) В съавторство са разкрити онези фактори, които имат най-съществено значение за влошаването на менталното здраве, както и за превенцията на появата на депресия при населението над 50-годишна възраст в 12 европейски държавни в т.ч. и България по данни от седмата вълна от проекта SHARE.

- 4) Извършен е анализ на възможността за електронна търговия на БФБ АД. Изследвани са критериите, които е нужно да бъдат изпълнени с цел възможното прилагане на приложения за извършване на алгоритмична и високочестотна търговия на българския капиталов пазар.
- 5) В съавторство са проследени времево-честотните характеристики на изменението на месечните стойности на борсовия индекс S&P 500 при затваряне на пазара за период от 65 години (между януари 1950 и март 2015 г.) чрез извършването на едномерен анализ.
- 6) В съавторство е извършен поведенчески анализ на възможността за възникване на ендогенна нестабилност на капиталовите пазари, като са използвани данни за Нюйоркската и Американската фондова борса в периода от януари 1995 до април 2018 г.
- 7) В съавторство е извършен анализ на волатилността на времевия ред на печалбите от опростената стратегия на инерцията на американския капиталов пазар за период от повече от 20 години (януари 1995 – април 2018 г.) посредством прилагането на непрекъсната трансформация с „вълнички“. Разкрита е приложимостта на този сравнително нов подход по отношение на възможността за краткосрочна предсказуемост на възвращаемостта на търгуваните капиталови активи от гледна точка на поведението на инвеститорите и техните решения за избор на инвестиционни хоризонти с течение на времето.
- 8) В съавторство са разкрити и систематизирани възможните макроикономически ефекти по линия на инвестиционната активност и заетостта вследствие на прехода към ниско въглеродна икономика на енергийния сектор в България. Използвайки производствената функция, се моделира и оценява взаимовръзката между реалния БВП, от една страна, и капитала и заетите лица в енергийния сектор, от друга страна, в периода 1997-2017 г. при отчитане на неговата капиталointензивна същност.
- 9) В съавторство е тествана традиционната напречна стратегия на инерцията на Нюйоркската фондова борса в периода между януари 1995 и април 2018 г. Разкрито е и въздействието на финансовите кризи по отношение на доходността на ефекта на инерцията посредством обособяването на пет под-периода за тестване на стратегията.
- 10) Очертани са електронните платформи за извършване на търговия с ценни книжа, които българските инвестиционни посредници предлагат на своите клиенти.

Анализирани са техните характеристики и е изведена картина на възможностите за електронна търговия в България.

По отношение на научната дейност на кандидата, е необходимо да отбележим, че през разглеждания период той взема участие в множество национални и международни научно-практически конференции с изследвания върху различни проблеми в областта на икономиката и финансите. Участва и като член на научния колектив в седем научни проекта, някои от които финансирани от Фонд научни изследвания.

3. Обща характеристика на преподавателската дейност

Кандидатът започва академичното си развитие в СУ „Св. Климент Охридски“ през месец ноември, 2015 г. като щатен асистент в катедра „Финанси и счетоводство“. Повишен е в главен асистент през месец ноември, 2019 г.

Като специалист в областта на корпоративните и поведенческите финанси, понастоящем д-р Недев успешно разработва учебни материали и води редица задължителни курсове в бакалавърските и магистърски програми на факултета на български и английски език – „Корпоративни финанси“ (упражнения), „Въведение във финансите“ (лекции и упражнения на английски език), „Въведение в поведенческите финанси“ (лекции и упражнения на английски език), „Финансови институции и пазари“ (лекции и упражнения в екип), „Финанси (държавни и корпоративни)“ (лекции на английски език), които осигуряват достатъчна аудиторна заетост за заемане на длъжността по настоящия конкурс.

През разглеждания период кандидатът е участвал и в разработването и стартирането на курсовете „Практически курс по счетоводство и финанси“, „Поведенческа икономика и финанси“ и „Анализ на финансовите пазари“.

Д-р Божидар Недев е ръководител на магистърските програми „Финанси и банково дело“ и „Финанси, инвестиции и финтех“ и отговаря за връзките на Стопанския факултет с немските висши учебни заведения, считано от учебната 2020/2021 г.

Особено внимание заслужава и фактът, че д-р Недев активно използва иновативни образователни методи (онлайн обучение) и паралелно с това работи по редица проекти, свързани с развитието на Стопански факултет. Той участва в процеса по акредитация от международната професионална организация The Institute of Chartered Accountants in

England and Wales (ICAEW) на новата бакалавърска програма „Счетоводство, финанси и дигитални приложения на английски език“, както и в нейната акредитация от международната професионална организация Chartered Financial Analyst (CFA). Трябва да отбележим и приноса му при изготвянето на доклада-самооценка за акредитацията от НАОА на двете докторски програми към катедрата през 2019 г.

4. Критични бележки и препоръки

Бих препоръчала на д-р Божидар Недев да задълбочи и разшири своите интердисциплинарни изследвания, като се фокусира върху публикуване на самостоятелни и съвместни статии в индексирани издания. Предвид чуждите езици, които владее, той би могъл да публикува свои разработки и на немски език и да продължи да участва все така активно в международни научни конференции и форуми. Това би спомогнало за утвърждаването му като специалист в областта на корпоративните и поведенческите финанси.

5. Заключение

Количеството и качеството на представените в настоящия конкурс научни разработки и доказателства за изследователска и преподавателска дейност напълно отговарят на минималните изисквания Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Единственият кандидат в настоящия конкурс д-р Божидар Недев убедително показва пригодността си за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Стопанския факултет на Софийския университет и вярвам, че факултетът само би спечелил от неговата хабилитация. В този смисъл изказвам положително становище и предлагам на колегите от уважаемото научно жури да се присъди званието „доцент“ по направление 3.8 Икономка на д-р Божидар Недев.

София, 30.03.2022 г.

Член на журито:
доц. д-р Елеонора Станчева-Тодорова